

Noves aportacions al «Catàleg dels Croats de Barcelona, 1285-1706»¹

A. BADIA I TORRES

III

Continuant la tasca que ens imposàrem d'anar donant a conèixer les noves varietats de croats i divisors que han arribat al nostre coneixement, descriurem a continuació quatre croats i un mig croat de la primera època, un croat de Ferran el Catòlic, i un croat i dos mitjos croats de la dinastia dels Austries.

Les noves catalogacions, per ordre cronològic, són les següents:

5A

NUM. 5A

Anvers: PETRUS DEI GRACIA REX

Revers: CIVI-TAS-BACK-NONA

Croat de Pere el Gran, del tipus II, similar al n.º 5 del Catàleg, del qual difereix pel bust, que és més semblant al del n.º 4. A més de portar cabellera més abundosa, mostra tres rengles verticals d'anelletes en el vestit, cosa insòlita, a part dels dos marcant les mànigues. Pot tractar-se d'una sobre-encunyació però no es veu clar. La separació de paraules està marcada per tres punts verticals tal com els porta el croat n.º 5. El revers és de la variant A, i el seu pes 3,07 g. Els escassos exemplars que es coneixen d'aquest monarca obliguen a considerar-los com d'una extrema raresa: RRR. Pertany el descrit a la col·lecció Leandre Villarronga i Garriga, de Barcelona.

1. A. BADIA I TORRES, *Catàleg dels Croats de Barcelona 1285-1706*, publicat sota el patrocini de la Secció Numismàtica del «Círculo Filatélico y Numismático», de Barcelona, i guardonat amb el «Premi Javier Conde Garriga 1969». Vegi's també les noves aportacions publicades a «Acta Numismàtica I (1971) i «Acta Numismàtica II» (1972).

138A

386A

NÚM. 138A

Anvers: ✠ ALFONSVS DEI GRACIA REX*Revers:* CIVI-TASB-ARCK-NONA

Classificat aquest croat d'Alfons el Benigne com del tipus Ib per ésser de 5 puntes les flors que adornen el vestit i portar la A amb travesser a l'anvers i al revers, resulta inèdit per pertànyer a la variant B de revers, o sia: tres punts en el primer i quart quadrant, i anella en el segon i tercer, a diferència dels catalogats sota aquest apartat que són tots de la variant A. El podem considerar rar: R. Figura en la col·lecció Lluís Ferrer i Barbosa, de Mataró.

NUM. 286A

Anvers: ✠ PETRUS : DEI : GRACIA : REX*Revers:* CIVI-TASB-ARCK-NONA

La particularitat d'aquesta croat de Pere el Cerimoniós és que representa una transició entre el tipus VI —per portar creueta al mig del vestit i dos punts de separació en les paraules de la llegenda— i el tipus VII, ja que la T de PETRUS és de forma gòtica arrodonida en lloc de llatina. A més la cabellera és més semblant a les del tipus VII de cabell ondat que a les del tipus VI de cabell estirat. El revers es variant A, pesa 3,10 g. la rarsa: R i figura en la col·lecció Villaronga.

444A

604A

NÚM. 444A

Anvers: ✠ .FEDINANDUS : DEI : GR'A : REX .*Revers:* CIVI-TASB-ARCK-NONA

Aquest croat de Ferran I, el d'Antequera, és diferent dels publicats, per la llegenda de l'anvers en què hi manca la R de FERDINANDUS, cosa que no succeeix en cap de les abreviatures de llegenda dels croats catalogats d'aquest monarca. Per bé que una part de les lletres és de difícil lectura, es veuen clarament les tres primeres: FED. El revers és variant A i el seu pes 3,00 g. Com. els altres d'aquest monarca emesos a Barcelona és de molta rarsa: RR. Col·lecció Villaronga.

NÚM. 604A   *Anvers:* ✠ : ALFONS 9 : DEI : GR' A . REX : ARA
Revers: COMS-BARK-NONA-ROCIL

Mig croat d'Alfons el Magnànim, encuyat al Rosselló que presenta algunes variants en la puntuació de la llegenda de l'anvers. Revers A. Raresa: RR. Col·lecció LFB, Mataró.

925A

952A

NÚM. 925A   *Anvers:* ✠ : FERDINANDVS : D : G : REX :
Revers: COME-S.ROS-ILION-IS.ET

D'aquest tipus de croat de Ferran el Catòlic, batut al Rosselló, fins ara, se'n coneixia un sol exemplar, catalogat amb el n.º 925 i formant ell sol el tipus XXI de transició entre l'anterior i el posterior, segons explica el Catàleg. La llegenda de l'anvers del que esmentem és idèntica a la descrita en aquella obra, així com la separació de paraules formada per dos petits cercles o anelletes. En canvi, la llegenda del revers està disposada en els quadrants segon, tercer i quart de manera totalment diferent, com es detalla al començament. Variant B de revers igual que l'altre i, com aquell, de raresa extrema: RRR. Pertany a la Col·lecció Ferrer, de Mataró.

NÚM. 952A   *Anvers:* PHILIPPVS.D.G.R.HISPANIAR:
Revers: BARCI-N...I-VITAS-1.5.9.7

En aquest regnat de Felip I de Barcelona (II de Castella) apareix per primera vegada un croat en el qual l'acabament de la llegenda de l'anvers figura amb dos punts HISPANIAR: Fins ara el primer que es coneixia amb aquesta particularitat era el de l'any 1598. Els anys anteriors el final de la llegenda es concretava amb un sol punt. Variant de revers A i raresa: R. Col·lecció LFB, Mataró.

926A

1008A

NÚM. 962A   *Anvers:* PHILIPPVS.D.G.R.HISPANI.
Revers: .BARCI-NO.CI-VITAS.—.1.5.9.6:

Del mateix monarca anterior és aquest mig croat que, com tots els d'aquella època, és de deficient conservació. No obstant, s'aprecien algunes característiques no descrites en el Catàleg, en els exemplars de variant B, com són:

un punt al final de HISPANI. i dos punts després de la data. Tot això ens ha estat comunicat amablement pel senyor Josep Me Llobet i Portella, de Cervera, qui n'és el posseïdor.

NÚM. 1008A   *Anvers:* PHILIPP 9 DG HISPAN R
                      Revers: BARCINO CIVITAS

Mig croat de Felip II de Barcelona (III de Castella) de l'any 1611, tipus IV, variant de revers A, en el qual hi manca totalment la puntuació, tant a la llegenda del revers —ja se'n coneixen diversos amb aquesta característica— com a la de l'anvers, cosa aquesta, inèdita en aquest any. El considerem rar: R. Figura en la collecció Francesc Domingo i Sellart, de Prades, a qui agraïm la comunicació.

Repetint la nostra demanda de que ens siguin facilitades fotografies o empremtes dels croats i divisors diferents dels publicats en el Catàleg i addicions, ens plau expressar aquí el nostre agraïment als qui ja ho han fet.